

OPERAPLUS.CZ

1. Ostravské pojetí Braniborů v Čechách připomíná vklad Bedřicha Smetany do české hudební kultury

24.02.2024 operaplus.cz - Blanka Hrubá

Odkaz na originál

Klíčová slova: Divadlo (19); Antonína (11); Dvořáka (11); moravskoslezské (9); Národní (9); Ostrava (9); NDM (4); Divadla; divadlu; moravskoslezskému; Národnímu

Přípravy Smetanovského operního cyklu 2024 dospěly uvedením obnovené premiéry Braniborů v Čechách 22. února 2024 na prknech **Divadla Antonína Dvořáka** do svého finále.

Ostravské pojetí Braniborů v Čechách navázalo na tradicionalistický styl, ctící odkaz skladatele, v němž moravskoslezská opera inscenuje celou smetanovskou řadu. Čtvrteční obnovená premiéra navázala na výtvarnou scénickou podobu významného českého scénografa Petra Matáska z roku 2016, kdy byla Smetanova operní prvotina v **NDM** poprvé po bezmála čtyřiceti letech realizována stejně jako letos v hudebním nastudování Jakuba Kleckera a v režii Jiřího Nekvasila.

Pátrání po vzniku tohoto díla nás zavede k soutěži o nejlepší českou operu, již v roce 1861 vypsali hrabě Jan Nepomuk František Harrach za účelem získání ryze českého hudebně-dramatického díla, které by se mohlo svou kvalitou vyrovnat hudbě v mezinárodnímu měřítku a které by podpořilo snahu o rozvoj národního uvědomění. Bedřich Smetana se jí rozhodl zúčastnit s látkou, jež reflektovala historizující tendence 19. století, a její zpracování svěřil libretistovi Karlu Sabinovi, jenž se při tvorbě (mírně problematického textu) inspiroval povídkou J. K. Tyla Braniboři v Čechách z roku 1847. Opera měla svou premiéru v Prozatímním divadle 5. ledna 1866 přímo pod vedením samotného skladatele a v době silného českého nacionalismu slavila nebývalý úspěch. Svou tematickou volbou poukázal tehdy Smetana na dramatickou nosnost některých událostí v dějinách českého národa a zároveň se jí snažil vyzdvihnout význam českého lidu, jenž v této opeře vystupuje jako hybná masa, hrající v historickém vývoji klíčovou roli. Samotný děj je zasazen do jednoho z nejtěžších období našich dějin 1278–1281, kdy byla česká země vydána napospas svévoli markraběte Oty Braniborského, jeho vojsk a německých kolonistů. Do těchto mocensko-národnostních bojů je navíc vpleten milostný příběh Ludiše a Junoše, jenž čelí řadě nástrah a lstí, který však nakonec vyústí ve šťastný konec.

Scéna, navržená scénickým výtvarníkem Petrem Matáskem, nechává děj odehrávat především na pozadí zvlněné české krajiny, do níž jsou metaforicky zakomponovány ladné křivky ležícího ženského těla. Jevišť je horizontálně přetato technicistní lávkou, která napomáhá strukturovat jak prostor, tak také podporuje orientaci v hierarchii světa vládnoucích a poddaných. Přispívá tím rovněž ke snaze o překlenutí státnosti určitých scén, podporované dále zařazením tanečních vstupů, zpestřujících (místo zarážejících) detailů jako byl kruhový praktikábl, jenž symbolizoval změnu místa děje, či kruhů zdobených květy, jimiž při koncentraci na pěveckou souhru vytvářely sestry Ludiše, Vlčenka a Děčana v triu drobné kreace. Hudebně implikuje tato historická opera inspiraci tzv. velkou francouzskou operou, jak se s ní setkáváme u Giacoma Meyerbeera (Robert ďábel Hugenoti). Odráží se to především na množství velkolepých borových scén, jimž je dán bohatý zvukový prostor. Sbor opery **NDM**, vedený Jurijem Galatenkem, takto získal nebývalý prostor prokázat své interpretační umění a ve své úloze podal skutečně skvostný výkon, podpořený také skvěle sehraným orchestrem pod vedením Jakuba Kleckera. Měkká něha samostatných ženských sborových vstupů impozantně kontrastovala v úvodu prvního dějství s až strhujícím zvukem mužského sboru, aby se pak v průběhu dalších scén slily hlasy do plastického, emočně nabitého celku.

Také sólové vstupy zvládli jejich představitelé s bravúrou. V řadě skvělých mužských výkonů, mezi nimiž jmenuje Davida Szendiucha jako Volframa Olbramoviče, Petra Levíčka jako Varnemana, Romana Vlkoviče jako Oldřicha Rokycanského, Martina Javorského jako Junoše, je potřeba vyzdvihnout především Pavla Divína, jenž velmi věrohodně ztvárnil mladého pražského měšťana Jana Tausendmarka. Vynikající interpretační počin podal rovněž Luciano Mastro v roli poběhlíka Jíry a Martin Gurbaľ v roli kmeta, jehož podání modlitby při loučení s domovem na začátku 2. jednání (Rozlučte se s domovem!) patřilo k nejmimavějším vstupům celé opery. V ženských sólových rolích se zaskvěla Veronika Rovná jako Ludiše, která tvořila ladné "sesterské trio" s Annou Nitrovou (Vlčenka) a Michaelou Zajmi (Děčana).

Přestože opera Braniboři v Čechách patří k nejsporiaditěji uváděným skladatelovým operám, každá její melodie oživuje v posluchačích fakt, že jí Smetana položil základní kámen moderní české národní hudby. **Národnímu divadlu moravskoslezskému** proto patří velký dík, že jeho vklad do české hudební kultury ctí a jeho odkaz připomíná nejen celým Smetanovským operním cyklem, ale každou inscenací, kterou mu věnuje.

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách

22. února 2024, 18:30

Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava

Hudební nastudování, dirigent: Jakub Klecker

Režie: Jiří Nekvasila

Scéna: Petr Matásek

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková

Choreografie: Lea Bessoudo Greck

Pohybová spolupráce: Jana Tomsová

Sbormistr: Jurij Galatenko

Dramaturgie: Juraj Bajús, Eva Františáková

Osoby a obsazení:

David Szendiuch – Volfram Olbramovič

Roman Vlkovič – Oldřich Rokycanský

Martin Javorský – Junoš

Pavel Divín – Jan Tausendmark

Petr Levíček – Varneman

Luciano Mastro – Jíra

Veronika Rovná – Ludiše

Anna Nitrová – Vlčinka

Michael Zajmi – Děčana

Martin Gurbaľ – Kmet

Erik Ondruš – Biřic

Waldemar Wiczorek – Jeden z pražské chudiny

Sbor a orchestr opery **NDM**

koncertní mistři Jan Šošola a Lucie Staňková

balet **NDM** a externisté

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**) Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**) Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**) Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách, 22. února 2024, **Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava** (zdroj **Národní divadlo moravskoslezské**)

URL | <https://operaplus.cz/ostravske-pojeti-braniboru-v-cechach-pripomina-vklad-bedricha-smetany-do-ceske-hudebni-kultury/>

« zpět na začátek

Ostravské pojetí Braniborů v Čechách připomíná vklad Bedřicha Smetany do české hudební kultury

[Blanka Hrubá](#), 24.02.2024 7:00

Přípravy Smetanovského operního cyklu 2024 dospěly uvedením obnovené premiéry *Braniborů v Čechách* 22. února 2024 na prknech Divadla Antonína Dvořáka do svého finále. Ostravské pojetí *Braniborů v Čechách* navázalo na tradicionalistický styl, ctící odkaz skladatele, v němž moravskoslezská opera inscenuje celou smetanovskou řadu. Čtvrteční obnovená premiéra navázala na výtvarnou scénickou podobu významného českého scénografa Petra Matáska z roku 2016, kdy byla Smetanova operní prvotina v NDM poprvé po bezmála čtyřiceti letech realizována stejně jako letos v hudebním nastudování Jakuba Kleckera a v režii Jiřího Nekvasila.

Témata: [Anna Nitrová](#) [David Szendiuch](#) [Jakub Klecker](#) [Jiří Nekvasil](#) [Jurij Galatenko](#) [Luciano Mastro](#) [Martin Gurbaľ](#) [Martin Javorský](#) [Michaela Zajmi](#) [Národní divadlo moravskoslezské](#) [Pavel Divín](#) [Petr Matásek](#) [Roman Vlkovič](#) [SEZ](#) [Veronika Rovná](#)

Bedřich Smetana: *Braniboři v Čechách*, 22. února 2024, Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Pátrání po vzniku tohoto díla nás zavede k soutěži o nejlepší českou operu, již v roce 1861 vypsal hrabě Jan Nepomuk František Harrach za účelem získání ryze českého hudebně-dramatického díla, které by se svou kvalitou vyrovnat hudbě v mezinárodním měřítku a které by podpořilo snahu o rozvoj národního uvědomění. Bedřich Smetana se jí rozhodl zúčastnit s látkou, jež reflektovala historizující tendence 19. století, a její zpracování svěřil

libretistovi Karlu Sabinovi, jenž se při tvorbě (mírně problematického textu) inspiroval povídkou J. K. Tyla *Braniboři v Čechách* z roku 1847. Opera měla svou premiéru v Prozatímním divadle 5. ledna 1866 přímo pod vedením samotného skladatele a v době silného českého nacionalismu slavila nebývalý úspěch.

Svou tematickou volbou poukázal tehdy Smetana na dramatickou nosnost některých událostí v dějinách českého národa a zároveň se jí snažil vyzdvihnout význam českého lidu, jenž v této opeře vystupuje jako hybná masa, hrající v historickém vývoji klíčovou roli. Samotný děj je zasazen do jednoho z nejtěžších období našich dějin 1278–1281, kdy byla česká země vydána napospas svévoli markraběte Oty Braniborského, jeho vojsk a německých kolonistů. Do těchto mocensko-národnostních bojů je navíc vpleten milostný příběh Ludiše a Junoše, jenž čelí řadě nástrah a lstí, který však nakonec vyústí ve šťastný konec.

Bedřich Smetana: *Braniboři v Čechách*, 22. února 2024, Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Scéna, navržená scénickým výtvarníkem **Petrem Matáskem**, nechává děj odehrávat především na pozadí zvlněné české krajiny, do níž jsou metaforicky zakomponovány ladné křivky ležícího ženského těla. Jevišť je horizontálně přeřato technicistní lávkou, která napomáhá strukturovat jak prostor, tak také podporuje orientaci v hierarchii světa vládnoucích a poddaných. Přispívá tím rovněž ke snaze o překlenutí statickosti určitých scén, podporované dále zařazením tanečních vstupů, zpestřujících (místy zarážejících) detailů jako byl kruhový praktikábl, jenž symbolizoval změnu místa děje, či kruhů zdobených květy, jimiž při koncentraci na pěveckou souhru vytvářely sestry Ludiše, Vlčenka a Děčana v triu drobné kreace. Hudebně implikuje tato historická opera inspiraci tzv. velkou francouzskou operou, jak se s ní setkáváme u Giacomu Meyerbeera (*Robert d'ábel*, *Hugenoti*). Odráží se to především na množství velkolepých borových scén, jimž je dán bohatý zvukový prostor. **Sbor opery NDM**, vedený **Jurijem Galatenkem**, takto získal nebývalý prostor prokázat své

interpretační umění a ve své úloze podal skutečně skvostný výkon, podpořený také skvěle sehraným orchestrem pod vedením Jakuba Kleckera. Měkká něha samostatných ženských sborových vstupů impozantně kontrastovala v úvodu prvního dějství s až strhujícím zvukem mužského sboru, aby se pak v průběhu dalších scén slily hlasy do plastického, emočně nabitého celku.

Také sólové vstupy zvládli jejich představitelé s bravurou. V řadě skvělých mužských výkonů, mezi nimiž jmenuje **Davida Szendiucha** jako Volframa Olbramoviče, **Petra Levíčka** jako Varnemana, **Romana Vlkoviče** jako Oldřicha Rokycanského, **Martina Javorského** jako Junoše, je potřeba vyzdvihnout především **Pavla Divína**, jenž velmi věrohodně ztvárnil mladého pražského měšťana Jana Tausendmarka. Vynikající interpretační počín podal rovněž **Luciano Mastro** v roli poběhlíka Jíry a **Martin Gurbaľ** v roli kmeta, jehož podání modlitby při loučení s domovem na začátku 2. jednání (*Rozlučte se s domovem!*) patřilo k nejímavějším vstupům celé opery. V ženských sólových rolích se zaskvěla **Veronika Rovná** jako Ludiše, která tvořila ladné „sesterské trio“ s **Annou Nitrovou** (Vlčenka) a **Michaelou Zajmi** (Děčana).

Bedřich Smetana: *Braniboři v Čechách*, 22. února 2024, Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava (zdroj Národní divadlo moravskoslezské)

Přestože opera *Braniboři v Čechách* patří k nejsporiadněji uváděným skladatelovým operám, každá její melodie oživuje v posluchačích fakt, že jí Smetana položil základní kámen moderní české národní hudby. **Národnímu divadlu moravskoslezskému** proto patří velký dík, že jeho vklad do české hudební kultury ctí a jeho odkaz připomíná nejen celým Smetanovským operním cyklem, ale každou inscenací, kterou mu věnuje.

Bedřich Smetana: Braniboři v Čechách

22. února 2024, 18:30

Divadlo Antonína Dvořáka, Ostrava

Hudební nastudování, dirigent: Jakub Klecker

Režie: Jiří Nekvasila

Scéna: Petr Matásek

Kostýmy: Zuzana Bambušek Krejzková

Choreografie: Lea Bessoudo Greck

Pohybová spolupráce: Jana Tomsová

Sbormistr: Jurij Galatenko

Dramaturgie: Juraj Bajús, Eva Františáková

Osoby a obsazení:

David Szendiuch – Volfram Olbramovič

Roman Vlkovič – Oldřich Rokycanský

Martin Javorský – Junoš

Pavel Divín – Jan Tausendmark

Petr Levíček – Varneman

Luciano Mastro – Jíra

Veronika Rovná – Ludiše

Anna Nitrová – Vlčenka

Michael Zajmi – Děčana

Martin Gurbal' – Kmet

Erik Ondruš – Biřic

Waldemar Wiczorek – Jeden z pražské chudiny

Sbor a orchestr opery NDM

koncertní mistři Jan Šošola a Lucie Staňková

balet NDM a externisté